

**DOCUMENT INEDIT DIN COLECTIA
MUZEULUI NATIONAL AL AGRICULTURII**

ANDREEA PANAIT*

NOI ALEXANDRU DIMITRIE GHICA VOIEVOD „CU MILA LUI
DUMNEZEU DOMN ȘI STĂPÂNITOR A TOATĂ ȚARA ROMÂNEASCĂ”

Este începutul unui document emis pentru confirmarea donației din anul 1817, a ctitorului Petre Stoian, neguțator de meserie, a clădirii Bisericii Sfinții Voievozi din București, ulița Târgoviștei, a unui număr de 17 chilii construite pentru a adăposti oamenii nevoiași, a unui puț pentru apă, a unui zid înconjurător de piatră cu turn de poartă și cu ceas și a câtorva prăvălii pe care donatorul le lasă bisericii pentru întreținerea acesteia a puțului și a chiliilor.

Pe lângă frumusețea unciei literelor și a iluminării stemei documentului, ineditul acestuia constă în aportul de informații pe care îl aduce cu privire la istoria bisericii și a locului.

Biserica amintită aici există astăzi pe același loc, cu același hram, în București, pe strada numită astăzi „strada Griviței”. Din informațiile actuale descoperim că la această locație s-a făcut cel puțin un șantier arheologic posibil de salvare și s-au descoperit ruinele vechilor chilii. Lipsa altor informații lămuritoare au dus la concluzia că aceste chilii au fost construite de fapt pentru obștea unei mănăstiri¹.

Lămuritor este conținutul limpede al documentului din patrimoniul muzeului², care ne relatează că donatorul a făcut aceste chilii pentru activitatea socială a unei biserici, nu a unei mănăstiri, lăsând instrucțiuni clare asupra celor care se vor ocupa de bunul curs al desfășurării donațiilor și activităților inițiale³.

Documentul impresionează și prin dimensiunile sale, având o lungime de 83 cm și o lățime de cca. 58 cm.

* Muzeograf în cadrul Muzeului Național al Agriculturii, expert MCIN pe manuscris chirilic, e-mail: pam80ro@gmail.com.

¹ După cum se observă din studierea site-ului <http://www.biserici.org>.

² Nr. inv. F.S. 327; nr. fișă analitică de evidență 2053.

³ Lasă fiilor săi această obligație, iar dacă aceștia nu vor avea urmași va fi preluată de Corporația Băcanilor; Transliterație alfabet chirilic/traducere document F.S. 327, realizată de Andreea Panait, muzeograf, Muzeul Național al Agriculturii.

Istoria documentului

A fost emis de către cancelaria domnitorului Alexandru Ghica Voievod, la data de 15 octombrie 1840, pentru confirmarea donației neguțătorului Petre Stoian. Ramura sa genealogică își va schimba numele pe parcursul istoriei, în Stoianovici. A aparținut familiei Stoianovici, din care făcea parte tatăl doamnei Ileana Stoianovici – Ion Stoianovici⁴.

În anul 1944, la venirea rușilor, documentul a fost furat de la ferma Perieți, aceștia devastând Ferma. A fost găsit câteva zile mai târziu, în gară, pe jos, între niște foi de rogojină și readus familiei de către o fostă servitoare în casă⁵.

A ajuns în posesia muzeului prin donația doamnei Ileana Stoianovici, de altfel și donatoarea Fermei Perieți. A fost adus de pe teren, București-casa doamnei Stoianovici, de către muzeograf Viorica Croitoru-Capbun.

Descriere document

Suportul este format din 2 coli de pergament lipite. Prezintă, dreapta-stânga, 2 orificii verticale pentru șnurul unui sigiliu atârnat care lipsește.

În partea superioară prezintă, iluminată, o stemă realizată prin desen în peniță, cu tuș negru, în stil hașurat și pictată. Rândul de titlu, inițiala și cuvintele: „DOMNII MELE”, „DOMNIA MEA” (și derivatele) sunt scrise cu cerneală de aur⁶.

Stema, neîncadrată într-un scut heraldic, este compusă dintr-un vultur încoronat cu o coroană de aur care ține în cioc o cruce treflată. Pasărea este așezată pe o tobă înaltă de aur cu șnururi și membrana superioară de argint; de o parte și de alta a piesei centrale a vulturului, se prezintă diverse arme ofensive, din mai multe epoci, precum și un sceptru. La dreapta sunt două drapele cu hampa terminată cu un vultur de aur, având o cruce în cioc, iar la stânga se observă un tui turcesc de argint și un drapel tricolor cu vultur la fel ca celelalte două⁷.

Toate aceste noi informații sunt de dorit a se concretiza în publicații diferite care vor încerca să fie lămuritoare în rezolvare unei mici piese de puzzle a istoriei locurilor.

⁴ Informații furnizate doamnei Viorica Croitoru-Capbun, fost muzeograf, la Muzeul Agriculturii, de deținătoarea Fermei Model Perieți, unica fermă de semințe și flori din Sudul României, Ileana Stoianovici.

⁵ *Idem.*

⁶ Cercetare realizată de Andreea Panait, muzeograf, Muzeul Național al Agriculturii.

⁷ Informații furnizate de cercet.științific principal II dl. Constantin Ittu, muzeul Brukenthal.

DOCUMENT F.S. 327. TRANSLITERAȚIE

NOI
ALECSANDRU DIMITRIE GHICA
VOEVOD

**CU MILA LUI DUMNEZEU DOMN ȘI STĂPĂNITORIU A TOATĂ
ȚARA ROMĂNEASCĂ**

Săvârșirea bunătăților este plinirea cuvântului pentru carele ziditorul tuturilor ființelor din țărână a făcut pre om, și ea dat lui Dux înțelegător să cunoască dreptatea și datoriile către a semenea lui și'la înpodobit cu frumusețea înțelepciunii în sufletul lui o rază din Dumnezeiasca lumină ca să'lă miște(?) pre el spre lucrurile cele bune, care nu sînt alt decît facerile de bine către omenire.

De acest sfînt moral fiind pătruns D. STOIAN PETRE neguțătorul', și aprins de rîvnă creștinească, într'adevăr iubitoare de oameni, încă din anul 1817 a clădit din temelie, numai cu a sa cheltuială, o sfîntă biserică pă ulița Târgoviștii, aici în orașul București unde să prăznuește hramul sfinților Voevozi, făcând înprejurii și alte clădiri. Iar acum s'a arătat cu jalbă către DOMNIA MEA cerere făcînd să'i să întărească prin hrisov Domnesc așezările(?) ce'i le au făcut spre pomenirea sa și a fiilor săi, atît pentru adăpostirea săracilor, cît și pentru ținerea acestui lăcaș, cu orînduială următoare adecă:

I^{ul} Șapte spre zece chilio ce sînt în curtea bisericii făcute de pomenitul ctitor cum și altele ce să vor mai face pentru sălășluirea omenilor săraci fără plată de chirie.

II ^{lea} Opt prăvălii ce sînt cu fețele spre uliță, tot în linia zidului curții sfintei biserici, din'preună cu coprinso lor pă care le dă danie aceștii biserici, ca venitu ce să va lua dela dînsele să fie pentru ținerea biserici de unt de lemn, lumănări, pentru simbria cîntăreților, pentru meremetul bisericii și al chiliilor, și pentru ținerea în bună stare a unui puț ce este în nainte a bisericii.

III ^{lea} După încetarea lui din viață, adevă a ctitorului, să rămîe ctitori, și îngrijitori(?) bisericii trei feciori ai săi legiuți anume Constandin, Mihail, și Petre, ca pă unii ce din cercare sau cunoscut de dustoinici și vrednici a chivernisi ori ce slujbă. Iar la întâmplare a nu rămânea după vreme rod din neamul copiilor săi, atunci să fie epitropi îngrijitori bisericii, corporația băcanilor.

Această jalbă orînduinduo DOMNIA MEA la departamentul dreptății ne au venit raport de la 6 Iunie supt No 4415 arătător, că îndreptîndusă la Tribunalul de comerț al Ilfovului, a primit două raporturi cu No 2375 și 2453, coprinzătoare că această biserică ce să cinstește cu hramul Sfinților Voevozi, a clădito' din temelie jăluitarul 'Stoian ctitorul', pă loc cumpărat de dînsul în anul 1817 apoi mai pe urmă luînd și alte locuri prin prejur, precum sineturile de cumpărători, ce le au înfățișat tribunalului cumpărînd (?) a clădit chilia și prăvălii, și că toate le au încunjurat cu curte de zid, făcînd d'asupra porții și clopotniță iarăși de zid și zice tribunalul de comerț, că pravila țării, la partea pentru daruri, nu poprește pă locuitori din prințipat a face asemenea daruri, și că este slobod STOIAN PETRE a înzestra biserică ce este clădită de dînsul cu aceste acareturi făcute înprejurul ei iarăși de dînsul, cu cît mai vîrtos că această înzestrare ce o face STOIAN este, precum să vede din jalba sa, pentru adăpostirea a multor săraci.

Drept aceia zidirea și înzestrarea aceștii biserici cu înprejmuirile și acareturile, ce sau arătat mai sus, fiind una din cele întii bunătăți plăcute lui Dumnezeu, pentru că sînt spre mîngîierea și adăpostirea săracilor, și ținerea în bună stare a Dumnezeescului lăcaș întărim DOMNIA MEA printr'acest hrisov, iscălit și pecetluit cu pecetea DOMNII MELE, toate cele de mai sus, cîte a orînduit ș'a așezat STOIAN ctitorul, ca să stăpânească această sfîntă biserică pomenitele acareturi care alcătuiesc acum zestrea ei, și să le ție și să le păzească toate întocmai în veci fără cea mai mică abatere sau strămutare.

Sa scris acest hrisov întru al șaptelea an al DOMNII MELE în Orașul București, la anul de la Hristos(?) una(?) mie opt sute patru zeci, octombrie în cincisprezece: //

Alexan[der](?) Ghica
Marele Logofăt al Dreptății
(semnătură indescifrabilă)

Șe[f] secsii (semnătură indescifrabilă)

DOCUMENT F.S. 327. TRADUCERE

NOI
ALECSANDRU DIMITRIE GHICA
VOIEVOD

**CU MILA LUI DUMNEZEU DOMN ȘI STĂPÂNITOR A TOATĂ
ȚARA ROMÂNEASCĂ**

—

Săvârșirea bunătăților este plinirea cuvântului pentru carele ziditorul tuturor ființelor din țărână a făcut pre om și i-a dat lui Dux⁸ înțelegător (care) să cunoască dreptatea și datoriile către asemenea lui și l-a împodobit cu frumusețea înțelepciunii în sufletul lui, o rază din Dumnezeiasca lumină, ca să-l miște(?) pre el spre lucrurile cele bune, care nu sunt alt (ceva) decât facerile de bine către omenire.

De această sfântă morală fiind pătruns domnul STOIAN PETRE, neguțătorul, și aprins de râvnă creștinească într-adevăr iubitoare de oameni, încă din anul 1817, a clădit din temelie, numai cu a sa cheltuială, o sfântă biserică pe ulița Târgoviștei aici în orașul București, unde se prăznuiește hramul sfinților Voievozi, făcând împrejurii și alte clădiri. Iar acum s-a arătat cu jalbă⁹ către DOMNIA MEA făcând cerere să i se întărească prin hrisov¹⁰ Domnesc așezările ce le-a făcut spre pomenirea sa și a fiilor săi, atât pentru adăpostirea săracilor, cât și pentru ținerea acestui lăcaș, cu orânduiala următoare adică:

⁸ Aici cu înțeles de conducător; www.dexonline.ro/definitie/dux.

⁹ Aici cu înțelesul de cerere sau adresă; a se vedea: <http://dexonline.ro/definitie/jalb%C4%83> (accesat în 3. 2. 2019).

¹⁰ Se numeau astfel toate documentele ce proveneau de la cancelaria domnească și care purtau sigiliul domnitorului; a se vedea <http://dexonline.ro/definitie/hrisov> (accesat în 3.2.2019).

I Șaptesprezece chilii ce sunt în curtea bisericii, făcute de pomenitul ctitor, cum și altele ce se vor mai face pentru sălășluirea omenilor săraci fără plată de chirie.

II Opt prăvălii ce sunt cu fețele spre uliță, tot în linia zidului curții sfintei biserici, dimpreună cu cuprinsul lor, pe care le dă danie acestei biserici, ca venitul ce se va lua de la dânsule să fie pentru ținerea bisericii de untdelemn, lumânări, pentru simbria¹¹ cântăreților, pentru meremetul¹² bisericii și al chiliilor, și pentru ținerea în bună stare a unui puț ce este înaintea bisericii.

III ^{lea} După încetarea lui din viață, adică a ctitorului, să rămână ctitori și îngrijitori(?) (ai) bisericii, trei feciori ai săi legiuți anume: Constandin, Mihail și Petre, ca pe unii ce din (în)cercare s-au cunoscut de destoinici și vrednici a chivernisi orice slujbă. Iar la întâmplare dacă nu va rămâne, după vreme, rod din neamul copiilor săi, atunci să fie epitropi îngrijitori (ai) bisericii, corporația băcanilor.

Această jalbă, orânduindu-o DOMNIA MEA la Departamentul Dreptății, ne-au venit raport de la 6 iunie sub nr. 4415 arătător, că îndreptându-se la Tribunalul de Comerț al Ilfovului, a primit două rapoarte cu nr. 2375 și 2453, cuprinzătoare că: această biserică ce se cinstește cu hramul Sfinților Voievozi, a clădit-o din temelie jăluitarul Stoian ctitorul, pe loc cumpărat de dânsul în anul 1817 apoi mai pe urmă luând și alte locuri (de) primprejur, precum semnăturile cumpărătorilor ce le-a înfățișat tribunalului, cumpărând(?) a clădit chilii și prăvălii, și că toate le-a înconjurat cu curte de zid, făcând deasupra porții și (o) clopotniță iarăși de zid. Zice Tribunalul de Comerț că pravila țării, la partea pentru daruri, nu poprește¹³ pe locuitori din Principat a face asemenea daruri, și că este slobod¹⁴ STOIAN PETRE a înzestra biserica ce este clădită de dânsul cu aceste acareturi făcute împrejurul ei iarăși de dânsul, cu cât mai vârtos că această înzestrare ce o face STOIAN este, precum se vede din jalba sa, pentru adăpostirea a multor săraci.

Drept aceia zidirea și înzestrarea acestei biserici cu împrejmuirile și acareturile ce s-au arătat mai sus, fiind una din cele întâi bunătăți plăcute lui Dumnezeu, pentru că sunt spre mângâierea și adăpostirea săracilor și ținerea în bună stare a Dumnezeiescului lăcaș, întărim DOMNIA MEA printr-acest hrisov, iscălit și pecetluit cu pecetea DOMNII MELE, toate cele de mai sus, câte a orânduit și a așezat STOIAN ctitorul, ca să stăpânească această sfântă biserică pomenitele acareturi care alcătuiesc acum zestrea ei, și să le țină și să le păzească toate întocmai în veci fără cea mai mică abatere sau strămutare.

S-a scris acest hrisov întru al șaptelea an al DOMNII MELE, în Orașul București, la anul de la Hristos una mie opt sute patru zeci, în cincisprezece octombrie.

Alexander(?) Ghica Marele Logofăt al Dreptății (semnătură indescifrabilă)
Șef secție (semnătură indescifrabilă)

¹¹ Răsplată în bani (sau în natură) care se dădea unei persoane angajate pentru un timp în serviciul cuiwa; salariu, leafă.; <http://dexonline.ro/definitie/simbria>.

¹² Aici cu sensul de întreținerea bisericii, aranjare, dichisire; a se vedea: <http://dexonline.ro/definitie/meremet> (accesat în 3. 2. 2019).

¹³ Nu interzice, de la verbul a popri; a se vedea: <http://dexonline.ro/definitie/popri> (accesat în 3.2.2019).

¹⁴ Liber; n.n.

ANEXĂ

1. Confirmarea donației lui Stoian Petre. Document pe pergament cu manuscris chirilic.

Abrevieri la transliterație:

- (?) – nu este sigură transcrierea
- (...?) – scris ilizibil
- [der] – litere aruncate

Abrevieri la traducere:

- (?) – nu este sigură traducerea
- (...?) – scris indescifrabil
- (ai) – intervenția traducătorului